

JOSIP JERAS:

Deklice iz preteklosti.

(Dalje.)

Grilhi je bil res nenavadno bistrournega duha. Izumil je posebne pasti, ki so bile lovcem jako všeč. Samo Griti je pokazal izredno umetniško izrezlan nakit in slike živali, ki jih je bil vrezal na plošče iz skrilovca in na jelenove rogove. Grita je vse to občudovala.

Ko je Grilhi zagledal Grito, jo je radostno ogovoril: »Bal sem se že, da te danes ne bom videl. Prav zares, če bi ti ne prišla k meni, sem se odločil, da pridem jaz v dolino s svojih skal.« — Začel se je smejati, ko je videl preplašeni obraz svoje sestre.

»Kaj se je vendar zgodilo?« ga je vprašala Grita.

»Tako ti povem,« je odgovoril brat. »Ali veš, da si se rodila na dan, ko so bila drevesa našega sadovnjaka v lepem cvetju? In vidiš, danes so jablane zopet vse bele, in to je trinajstič od tvojega rojstva dalje. Danes je za mene praznik. Pridi in poglej, kaj ti bom poklonil!«

Stopila sta v votlino. Na stenah so visele ploščice iz skrilovca, na katere je narisal naš umetnik živali: jelene, vole, pse. Grilhi je stopil k posebni luknji, ki je bila njegovo skrivališče, in iz nje vzel dve dolgi igli za lase s širokimi bronastimi gumbi na koncu, eno ogrlico iz stekla s kovinastimi obeski in eno zapestnico, ki je bila okrašena z rezbarijami. »To je za tebe,« ji je rekel.

Grita je poskočila od veselja. Dražestna in srčkana, kar se pač spodobi za poglavarjevo hčerko, je verjela, da bo zdaj najlepša med vsemi v plemenu. Z živahno kretnjo je pridvignila svoje lase, jih zvezala z lanenim trakom in vteknila je vanje obe igli; okolo vratu si je obesila ogrlico, na roko je nataknila zapestnico in stekla je urno k skledi polni vode in v njej je motrila svojo podobo nekoliko časa vznemirjena in vsa zadovoljna. Nenadoma sta se Grita in Grilhi okrenila.

V jami se je stemnilo in pri njenem vhodu sta zagledala moža, ki je s svojo postavo prestregel dnevno luč. Bil je pravi velikan, silnih udov, velike glave, ki je bila obrastena z dolgo brado in vihrajočimi lasmi. Dvoje blestečih oči se je uprlo v Grito in Grilhija, ki sta se kar stresla...

»Kaj hočete?« je vprašal Grilhi došleca, ki ga ni poznal.

»Iščem Grilhija, izdelovalca orožja in nakita,« je odvrnil mož.

»To sem jaz.«

»Tedaj vstopim. Jaz sem trgovec in potujem od vasi do vasi ter ponujam svoje blago. Odkar sem v tej pokrajini, slišim neprestano govoriti o tebi in o tvojem orožju. Zares, to, kar narediš, je precej lepo... Ti si torej sam tukaj?«

»Da, sam s svojo sestro.«

»No, razumela se bova prav lahko,« je dejal Traho, tako je bilo ime velikanu. Pri tem se je odurno zasmeljal in je premeril od nog do glave s svojimi hudobnimi očmi ubogega in šibkega Grilhija, ki se je odmaknil od strahu...

»Poglej, prinašam ti vrečo školjk iz daljnih krajev, kamor dospješ navzdol ob reki, ki teče proti zahodu... Dam ti jih... in jaz vzamem vse, kar imaš tukaj: meče, sekire, nakit. Ali velja?«

Grilhi je odgovoril: »Odklanjam tvojo ponudbo, zakaj tvoje školjke niso nič vredne.«

Traho je pogledal izpred vhoda votline na dolino. Lončarji in livarji so bili daleč. Obrnil se je spet proti Grilhiju: »Mar mi je, če ti odbijaš mojo ponudbo. Jaz nikdar ne razpravljam, jaz vzamem.«

In velikan je stresel svoje školjke v kot in se polastil vseh dragocenih predmetov, ki jih je našel v jami. Grilhi je plakal brez moči. Grita je hotela ven, da pokliče na pomoč, toda Traho jo je nadzoroval in ji rekel s trdim glasom: »Če se premakneš, te vržem v prepad.« Sirovo se je zasmeljal in je pristavil: »Lahko si mislita, da se ne bom vrnil skozi naselbino; pokažite mi stezo, ki drži proti planinam.«

»Ni nobene steze,« mu je odvrnila Grita odločno.

Grilhi se je vzravnal in je mirno izpregovoril: »Grita, je ena steza, le odvedi tega moža po oni kozji stezi desno od jame.«

»Le ne bodi trmoglava!« je rekel Traho Griti. In je še pristavil: »Če bi se bil moral vrniti po poti ob jezeru, vaju gotovo ne bi pustil živih tukaj. Pojdimo! Naprej!«

Kozja steza, po kateri je spremljala Grita tega odurnega moža, je držala skoro navpično za votlino in se nadaljevala med skalami po dolgi in ozki soteski. Daleč zadaj se je dvigalo visoko in s snegom pokrito gorovje. Pri vходу v sotesko se je Grita ustavila in dejala tujcu: »Pojdite kar naravnost po tej soteski in potem zavijte na levo.« Mož je stopal hitrih korakov med visokima stezama, večkrat se je okrenil, da se prepriča, če ga nihče ne zasleduje. Grita je še vedno

stala na istem prostoru in gledala za njim, kako se je oddaljeval. Baš ko se je hotela vrniti v jamo k svojemu bratu, je zaslišala glasen krik... Pogledala je in Traha ni bilo nikjer; izginil je, kot da ga je požrla zemlja.

»Oh... ohe... ho!« je zaklicala Grita.

»Tukaj sem,« ji je dejal Grilhi in se posmejal. »Bil sem za vama. Eh, kaj! Ujel se je v past. Teciva!«

Kmalu sta se ustavila in Grita je bila vsa osupla. Na mestu, kjer je izginil razbojnik, ni bilo videti nobene jame.

»Poglej,« je povzel mladenič, »tukaj je bil jarek, ki so ga bili izkopali naši ljudje zato, da niso mogli do njih razbojniki, ki jih je dosti v gozdovih za onimi gorami. Prišlo mi je na um, da nastavim tukaj past. Le poglej, kako je to enostavno. Semkaj sem položil polovico debla kot nadaljevanje steze čez jarek; na enem koncu je kovinast drog kot tečaj na vratih; za njim je protiutež, ki drži past v tej legi. Kdor stopi na deblo, se to zavrti in človek polagoma zdrkne v globok jarek, ki je spodaj. Protiutež nato zopet dvigne deblo in jama je zaprta. Nemogoče je priti iz nje brez tuje pomoči, in past je pripravljena, da deluje iznova.«

»Torej... Traho?«

»Traho je na dnu... V ostalem — poslušaj!«

Velikan, ki si ni mogel pomagati v tako spretno nastavljeni pasti, je rjul od jeze. Grita je skoro trepetala, ko je slišala ta glas, ki je prihajal iz zemlje. »Pojdiva, obvestila bova ljudi,« je rekla.

In zdaj je Grilhi zmagal. Osvojil je srca vseh ljudi v naselbini. Ko so Harra-Huo in njegovi ribiči, lončarji in livarji brona potegnili zvečer razbojnika iz jame, ko so vsi člani plemena videli na lastne oči, da je mogel šepavi in zaničevani Grilhi premagati le s svojim razumom, s pomočjo čisto enostavnega orodja, ki ga je sam izumil, tega velikana, ki ga je zdaj obvladalo komaj deset mož, tedaj so razumeli, da ima ta sanjač, čigar možgani so ustvarili že toliko lepih stvari, v sebi moč, kakršne oni nimajo v toliki meri... Radostno in glasno so ga pozdravljali in v znak navdušenja so ga dvignili na svoje rame.

Zvečer so praznovali v Harra-Huovi družini vrnitev Grilhija in poglavar je bil nanj ponosen. Grita, vsa v nakitu, je sedela zraven njega. Ravno ona je bila tista dobra dušica, ki je vedno tolažila osamljenega brata v bridkih urah obupavanja s svojo stanovito ljubeznijo... Kroga, srečna mati, je postregla z izborna večerjo. Grita pa je prinesla kolačev, ki jih je spekla mati Zrala med razbeljenima kamenenima ploščama.

(Dalje prihodnjič.)

